

“ก้าวอย่าง...อย่างมั่นใจ”

ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม ☆

ก้าวสู่ความสำเร็จด้วยการสร้างคุณค่าแห่งตน

คนที่เห็นตนเองมีค่าจะมีความกระตือรือร้นในชีวิตจะแสวงหาโอกาส และใช้โอกาสในการพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ เพราะมีแรงจูงใจ มีพลัง มีเป้าหมาย เมื่อทำได้สำเร็จก็ยิ่งมองเห็นคุณค่าของตนเอง มีความภาคภูมิใจ มีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิต

ก้าวสู่ความสำเร็จก็คือการสร้างคุณค่าแห่งตน

ประสบการณ์แห่งความสำเร็จและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าแห่งตน ดังนั้นการสร้างคุณค่าแห่งตนนั้น จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ

ประการแรก การช่วยให้เด็กค้นพบตนเอง และช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะความสามารถในด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย

ประการที่สอง การช่วยให้เด็กสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น การสื่อสารเชิงบวก การให้คำชมเชยที่เหมาะสมเพื่อเด็กจะได้รู้สึกว่าคุณเป็นคนมีความสามารถ

สิ่งสำคัญทั้งสองประการนี้ ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนที่สำคัญยิ่งคือ **บ้านและโรงเรียน** หากเด็กมีประสบการณ์เชิงบวก ก็จะสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ได้ดี มีความรู้สึกดีกับตนเอง ซึ่งช่วยให้เด็กพัฒนาตัวตนที่แข็งแกร่งได้ แต่หากสภาพแวดล้อมที่ส่งผลเชิงลบ ก็จะส่งผลให้การพัฒนาด้านหยุดชะงัก หรือทำลายความมั่นใจได้

การช่วยเหลือให้ค้นพบตนเอง

ก้าวแรกของการเห็นคุณค่าแห่งตนก็คือการค้นหาค้นหาตนเอง ในฐานะ ครู พ่อแม่ หรือผู้ดูแลเด็ก จึงควรมีปฏิบัติต่อไปนี้

1. กระตุ้นและให้คำปรึกษา

- จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้สำรวจว่าเขาชอบหรือไม่ชอบทำอะไร
- ให้เด็กรับรู้ว่ามีคนคอยให้คำปรึกษา

- เปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับครู ผู้ปกครอง หรือเพื่อน
- เปรียบเทียบผลงานของเด็กกับตัวเอง ไม่ใช่กับคนอื่น
- เชิญคนที่เคยล้มเหลว แต่สามารถก้าวสู่ความสำเร็จได้ในภายหลัง มาพูดคุยให้ฟังว่าเขา มีวิธีการอย่างไร
- ให้เด็กได้พบกับบุคคลตัวอย่าง ที่ประสบความสำเร็จในแง่มุมต่างๆ อาจเป็นบุคคลในครอบครัว ในชุมชน หรือคนที่เป็นที่ยอมรับ หรือรู้จักกันดีในสังคม

2. การช่วยตั้งเป้าหมาย

ความคาดหวังในตนเอง เป็นพลังภายในที่ผลักดันให้บุคคลทำสิ่งต่างๆ ด้วยความสุข ความกระตือรือร้น หรือด้วยความเสียสละ การตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมกับตน ไม่ต่ำไปหรือสูงไป จะทำให้คนก้าวสู่ความสำเร็จ มีกำลังใจที่จะเพียรพยายาม

3. การจัดจัดการกับข้อขัดแย้ง

ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นได้ ทั้งความขัดแย้งในตนเอง หรือระหว่างตัวเองกับคนอื่น ทั้งในครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้าน และสังคม ข้อขัดแย้งในแนวความคิด การจะจัดการกับข้อขัดแย้งได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องอาศัยเวลา และการเปลี่ยนแปลง เด็กที่มองเห็นตนเองน้อย จะไม่มีความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงความคิด ไม่กล้าเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ จึงควรหาโอกาสให้เด็กได้ค่อยๆ เรียนรู้ ถึงสิ่งที่เป็นไปได้ในชีวิตจริง ไม่ตั้งความหวังเกินจริง และไม่กลัวความล้มเหลว เพราะหลายๆ เรื่องเรียนรู้ใหม่ได้ ปรับเปลี่ยนได้

4. การสร้างสัมพันธ์ภาพ และการสื่อสารเชิงบวก

การพูดและการกระทำที่อบอุ่น เป็นวิธีสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองได้ ครูหรือพ่อแม่หลายคนที่มีมองข้ามเรื่องนี้ไป การช่วยให้เด็กสร้างความรู้สึกรักที่จะเห็นคุณค่าของตนเองนั้น เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพยิ่งต่อการพัฒนาความสำเร็จของเขา การสื่อสารเชิงบวกจะช่วยให้เกิดความหวัง กำลังใจ ตรงข้ามหากสื่อสารเชิงลบ รวมถึงการใช้คำพูดที่จะแปลความไปในเชิงปฏิเสธ ทอตนั่ง ตูหมิ่นหรือทำที่ คำพูดกระทบกระเทียบแตกตั้น ก็มักจะทำให้เด็กรู้สึกว่าการกำลังถูกตู่หมิ่นเหยียดหยาม

การฝึกวินัยหรือแก้ไขเมื่อเด็กทำผิด พ่อแม่หรือครูต้องตระหนักว่าวิธีที่จะจัดการกับความผิดนั้นจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองหรือไม่ หากการกระทำหรือถ้อยคำทำทวน ทำให้เด็กได้อายหรือรู้สึกผิด

เขาก็จะขาดตกงว ไม่กล้าตัดสินใจ ความเจ็บปวดจะเป็นบาดแผลที่ทำให้เขาขาดความมั่นใจ ควรให้เขา
เรียนรู้ว่าเมื่อทำผิดเขาก็มีโอกาสทำใหม่ และมีโอกาสทำได้ดีกว่าเดิม จากบทเรียนที่ผ่านมา

คำชมเชยที่เหมาะสมว่าเป็นคนเก่ง ก็เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กเป็นสุขและมั่นใจ แต่ต้องระวัง
ไม่ให้คำนั้นฟังเพี้ยนเกินจริง เด็กจะไม่เชื่อถือ

ความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นเรื่องสำคัญต่อการทำให้บุคคลตระหนักกว่าเป็นผู้มีคุณค่า มีความหมาย
ความสัมพันธ์นี้เริ่มจากครอบครัวที่ตั้งต้นจากวัยเด็กไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ **ครอบครัวเป็นต้นแบบของการสร้าง
สัมพันธภาพที่สำคัญ** หากปราศจากความสัมพันธ์แล้วบุคคลจะไม่อาจรู้ถึงคุณค่าแห่งตนได้อย่างลึกซึ้งและ
มั่นคง ไม่ว่าเขาจะประสบความสำเร็จยิ่งใหญ่เพียงใดก็ตาม เพราะเขาไม่รู้ว่าจะมีบรรดุษเป้าหมายและมีค่า
กับใครบ้างหรือไม่

หากไม่มีใครให้ความรัก

เด็กก็จงรักไม่เป็น

หากไม่มีใครต้องการเขา

เขาก็เป็นเด็กที่ใครๆ ต้องการไม่ได้

หากเขาไม่เคยได้รับการยอมรับ

เขาก็ยอมรับใครไม่เป็น

หากเขาต้องเผชิญกับการดูหมิ่น

เขาก็เรียนรู้การสิ้นศักดิ์ศรี

หากเขาไม่มีใครเห็นคุณค่า

เขาก็ไม่เห็นคุณค่าของใคร แม้แต่ตนเอง

